

## นานาสาระ

### การวินิจฉัยโรคผิพลาต

ศ.นพ. สมศักดิ์ เทียมเก่า

อนุสาขาวิชาประสาทวิทยา สาขาวิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

การวินิจฉัยโรคผิพลาตถือเป็นความท้าทายสำคัญในวงการแพทย์ สาเหตุไม่ได้เกิดจากความไม่เก่ง ของแพทย์เพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากปัจจัยที่ซับซ้อนและเชื่อมโยงกันหลายด้าน ได้แก่

1. ปัจจัยด้านตัวผู้ป่วย การให้ข้อมูลที่ไม่ครบถ้วน ผู้ป่วยอาจลืมหรือไม่ได้เล่าอาการสำคัญ เล่าไม่ตรงประเด็น หรือไม่ได้เล่าประวัติสุขภาพของตนเองที่เกี่ยวข้องกับอาการผิดปกติครั้งนี้ เพราะคิดว่าไม่มีความเกี่ยวข้องกัน ความซับซ้อนของอาการ บางโรคมีอาการเบื้องต้นคล้ายกันกับโรคทั่วไป เช่น อาการปวดท้องอาจเป็นแค่โรคกระเพาะอาหาร หรืออาจเป็นไส้ติ่งอักเสบ หรือปัญหาอื่นที่รุนแรงกว่า การใช้ยาที่ไม่บอกแพทย์ ผู้ป่วยอาจรับประทานอาหารเสริมหรือยาบางชนิดที่ส่งผลต่ออาการผิดปกติได้ แต่ผู้ป่วยคิดว่าไม่เกี่ยวข้องจึงไม่ได้บอก

2. ปัจจัยด้านระบบและสิ่งแวดล้อม เวลาน้อย แพทย์ในโรงพยาบาลรัฐที่มีผู้ป่วยจำนวนมากต่อวัน อาจมีเวลาในการซักประวัติและตรวจร่างกายไม่เพียงพอ ทำให้ไม่มีเวลาวิเคราะห์ข้อมูลอย่างละเอียด ภาระงานหนัก ความเหนื่อยล้าจากการทำงานหนักติดต่อกันยาวนาน ส่งผลต่อสมาธิ และการตัดสินใจ ระบบส่งต่อข้อมูล ข้อมูลสุขภาพจากโรงพยาบาลต้นทางอาจไม่ครบถ้วน ทำให้แพทย์ไม่รู้ประวัติการเจ็บป่วย และการรักษาที่สำคัญของผู้ป่วย

3. ปัจจัยด้านกระบวนการคิดของแพทย์ และความมีอคติทางความคิดของแพทย์ หรือผู้ป่วย การด่วนสรุป แพทย์ตัดสินใจวินิจฉัยทันทีเมื่อเจออาการที่คุ้นเคย โดยไม่รอดูอาการอื่น ๆ หรือไม่พิจารณาสมมติฐานอื่นเพิ่มเติม อคติจากการพบเห็นบ่อย แพทย์มักจะนึกถึงโรคที่เพิ่งเจอมาบ่อยๆ หรือโรคที่ระบาดอยู่ในขณะนั้นก่อน อคติจากการเชื่อแพทย์คนก่อน เมื่อแพทย์คนแรกวินิจฉัยไปแล้ว แพทย์คนถัดไปมักจะเชื่อตามนั้นโดยไม่ตรวจสอบซ้ำ ทำให้หากการวินิจฉัยแรกผิด ก็จะมีผิดต่อเนื่องไปตลอด

4. ปัจจัยด้านเทคโนโลยีและเครื่องมือแพทย์ ผลตรวจที่มีผลไม่ชัดเจนเพียงพอในการวินิจฉัยโรค ผลตรวจเลือด, X-ray, หรือ CT Scan บางครั้งก็ให้ผลที่กำกวม ไม่ชัดเจน หรือผลลงซึ่งหากแพทย์พิจารณาผลการตรวจโดยขาดการเชื่อมโยงกับอาการทางคลินิกที่แท้จริง ก็อาจ

วินิจฉัยผิดพลาดได้ ความซับซ้อนของโรค โรคบางชนิดพบน้อยมาก หรือมีอาการแสดงที่ไม่ตรงไปตรงมา ทำให้แพทย์ไม่สามารถวินิจฉัยได้ เพราะไม่เคยพบมาก่อน

5. ความบกพร่องในการสื่อสาร การสื่อสารระหว่างแพทย์ กับผู้ป่วย/ญาติ/ผู้ให้ประวัติ หรือระหว่างแพทย์กับทีม หากการสื่อสาร หรือการส่งต่อข้อมูลไม่ชัดเจน อาจทำให้ข้อมูลที่สำคัญตกหล่น